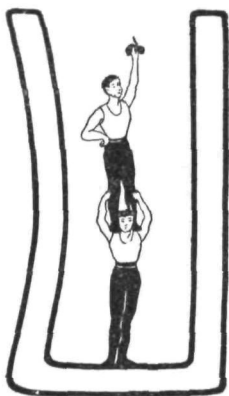

IVAN STUKELJ:

General Svetozar Borojević pl. Bojna.

zadnji številki je priobčil »Zvonček« na 246. strani sliko znamenitega našega vojskovodje Svetozara Borojevića pl. Bojne, na 262. strani pa kratko notico o njem. Naj danes povemo nekoliko več o tem slavnem možu!

Nemški vojni poročevalec Oton König piše svojemu listu »Vossische Zeitung« s fronte ob Soči o pogovoru, ki ga je imel z generalom Borojevićem:

Generala Svetozara pl. Borojevića, armadnega poveljnika ob Soči, je poslalo vrhovno vojno poveljstvo sem v času, ko je ovenčala zmaga težke boje njegove armade v Karpatih. Ločitev mu ni

bila lahka, tako je izjavil, zakaj eno vojno leto — kakor tam — zveže ozko vojskovodjo in njegove čete. Vojaška usoda — je rekel vrli vojskovodja — vsak mora iti tja, kjer ga rabijo.

Sijajen vojak ta general Borojević! Železna glava z jasnimi očmi in značajnim nosom pričajo na prvi trenutek o tem, da legende, ki so vznikle okolo njegove osebe, v mnogih slučajih v resnici niso samo legende. Neki častnik, ki je bil z njim v Galiciji, mi je pripovedoval, da so vojaki prisegli na to, da ni krogle, ki bi mogla pogoditi njihovega poveljnika. Jaz sem to omenil generalu, ki se je nasmejal: »Da, jaz sem tudi čul to. Veste, jaz sem to, kar pravzaprav mora biti vsak vojak, namreč fatalist.¹ Ko smo imeli one defenzivne boje skozi mesece in mesece, sem jaz naravno, kadar mi je bilo to mogoče, šel med prve vrste, da se pokažem svojim vojakom in se z njimi razgovarjam. Naravno, da se je ob takih prilikah pripetilo, da so Rusi, ki so bili oddaljeni samo 150 korakov, streljali na nas. Nekoč je pač šrapnel zadel enega gospoda iz mojega spremstva, meni pa se ni nikdar nič zgodilo, in tako je nastala govorica, da sem posvečen proti strelom.«

»Da! Časih ne gre brez tega. In nazadnje se moram jaz na licu mesta prepričati, ali je vse v redu, ali so moji ljudje tam dobro oskrbljeni, kako je njihovo razpeloženje, vse to so stvari, ki jih moremo spoznati samo z lastnim opazovanjem. In slednjič je za poveljnika prijeten občutek, ako vidi, kako so mu njegovi ljudje vdani.«

Govorili smo potem o potrebni strogosti in trdosti vojskovodje.

»Strog, trd, to so samo pojmi. Biti trd ob pravem času, znači morda v višjem smislu biti dober. Žrtev sto mož more jih rešiti tisoč — in sled-

¹ Fatalist je oni, ki veruje, da se mu ne more pripetiti ničesar hudega, ako mu ni namenjeno.

njič ima vsak človek, četudi je vojskovodja, svojo vest. Naravnost žrtvovati ljudi brez haska, cele polke, kakor so to Rusi storili v Karpatih...« je govoril general.

— In tako delajo sedaj Italijani, dostavim jaz.

»Da, oni so šele na začetku, ali tudi tam se to izpremeni, tembolj, ker že sedaj vidijo, da pri naših četah ob Soči ni mogoče predreti. Jutri boste čuli že v Gorici, kako grmijo topovi, in skoro sami doživite, da je vsak po edini mož ob Soči junak in da vsak izmed teh bojevnikov zasluži zlato svetinjo za hrabrost. Ne more se zadosti oceniti, kaj ti ljudje tam vzdržijo — vsi: Dalmatinci, Bošnjaki, Slovenci, Korošci, Madžari, Hrvatje, Moravci...«

Hrvatski kipar profesor Robert Frangeš, ki je bil s hrvatskim slikarjem profesorjem Otonom Ivekovićem mesec dni na fronti ob Soči, opisuje sedaj generala Borojevića tako:

General Borojević kaže v vsakem položaju sposobnost odličnega in hitrega umevanja. To hvalijo na njem vsi podrejeni mu poveljniki, častniki in vojaki. Nadkriljajočo bistrost njegovega duha pripoznavajo splošno. Kar se tiče njegove strogorednosti, je Borojević pravi vzor vojaka iz pravega zrnja. Neizprosno strog napram sebi, dosleden do skrajnosti, je poln pristnega prizanašanja napram drugim. Močan, pokončen mož, osi vel v zvestobi do sebe in svojega Najvišjega vojnega gospoda. Vnanja mirnost ob pritajevanju energije, nadvladujoča odločnost in skrbno zaupanje — ta trozvezda izvršuje svojo čudovito silo na nas. Njegova osebnost preveva s svojo močjo vso njegovo vojsko.

Sicer nepokvarjen, pristen prototip starega graničarja, osredotočenje vseh vojaških čednosti, ki na njih tako obilujejo junaki naših graničarskih polkov. Zvest, vdan in hraber — kakor vsi vrli Hrvatje. Pri tem uživa med svojimi častniki in vojaki poljudnost, ki bi ji morali iskati primere. Ni jim nedostopen vojskovodja in najvišji predpostavljenec. Za to se mu čuti vsakdo preblizu. Njim je Borojević »Sveto«. Tako ga imenujejo vsi. In to ime jim je svetejše, nego če bi rekli »naš general Borojević.« S ponosom poudarja vedno svoje hrvatsko pokolenje. V vasi Umetiću pri Petrinji mu je stala zibel. Tudi njegov oče je bil graničarski častnik. Borojević govori najčistejšo hrvaščino in pri pisanju in čitanju popravlja vedno pogreške drugih. Ljubezen svojo do svojega naroda dokazuje ob vsaki priliki. »Sokol« se imenuje njegov prvi konj, na katerem prireja vsak dan jezdne izlete, »Dragica« drugi. Oba je kupil iz konjarnice škofa v Djakovu. Za vse, kar se tiče Hrvatske in Hrvatov, kaže vedno čim največje zanimanje. Njegov krilni adjutant je Hrvat, in često sem čul iz Borojevićevih ust zaupno ime »Slavko«. Kot Hrvat sem se tu v glavnem stanu kmalu čutil domačega. Ob vsaki priliki svira godba skladbe kakega hrvatskega skladatelja, tudi ob sviranju med obedom. Ko je bil v glavnem stanu hrvatski ban, je vojaška godba igrala Muhvićevo pesem »Slovenac i Hrvat«...

Tako govore o tem slavnem junaku oni, ki ga поблиže poznajo. Tudi slovenska mladina ga sedaj bolje pozna. Njegova slava se razglaša sedaj povsod:

»gdjeno Hrvat i Slovenac
domovinu jednu dižu!«

ooo=====ooo

Dolgčas v posetih.

*Zbežal z zemlje stari Dolgčas
na višine je neba;
k zvezdam pot je svoj nameril,
da se z njimi poigra.*

*Delo vse so mu prevzeli
hudomušni tu ljudje;
gori morda bo pa dela,
zvezde dela mu dadé.*

*Všeč bil zvezdicam okorni
in molčeči je čudak;
pa zagodle so mu k plesu,
da vesel bi bil možak.*

*Smeje Dolgčas se in skače,
tukaj se lepo mu zdi;
zvezde prineso igrače,
da se očka razvedri. —*

*Pa v veselju zvezdic Dolgčas
piči muha na uho:
„Daj, solzé izvabi zvezdam,
tebi to je pač lahkó!“*

*Hitro se zave možakar
svoje vélike časti,
solze bi izvabil zvezdam —
vsaka se mu le smeji!*

*Čelo se zmrači mu gubno,
zvezde godejo na ples;
jutro vstaja, Dolgčas pada
truden do zemljé z nebes!*

Andrej Rapč.

=====

Jesenski izprehod.

*Iz šumnega mesta
je rosna me cesta
vodila čez kraško goličavo plan;
rdeče grmovje
in belo skalovje
strastno poljubila je jutranja stran.*

*Vasice zaspane
in brajde obrane
pošiljale jutranji so mi pozdrav;
ob cesti, ob poti,
po daljni planoti
sanjavo so pasle se čredice krav.*

*Na jug odleteli
so pevci veseli...
Zato pa zapeli so pivci glasno
ob kamnati mizi...
A gizdava Lizi
nosila na mizo je vince novó.*

Josip Kralj.

=====